

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.

Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A csendőrök elmebajairól.

Irtá: dr. Pándy Kálmán a lipótnemezi m. kir. áll. elmegyógyító intézet főorvosa. (Folytatás.)

24. F. K. 26 éves, nőtlen csendőr, 1905-ben két hónapig volt nálunk. Gyógyultan távozott.

Szabadságot nem kapott, ezért agyon akarta magát lőni, de a fegyvert elvették tőle. Nem iszik, nem dohányos, luese állítólag nem volt. 8–10 nap óta zavart, nem eszik, nem alszik, feje fáj. Öngyilkosságot már három ízben kísérelt meg, gondolkodása lassu, bamba, betegségre belátása nincs, tájékozatlan, nem tudja hány hónap, melyik esztendő van. Jobb fülére rosszull hall, beszéd közben szótagbotlás. Nyelve remeg, arcizmái pettyhűdtek, jobb facialis pareticus, jobb pupilla tágabb s függő irányban ovalis, bal ellapult, mindkettő kissé renyhén reagál, behunyt szemmel inog, térdreflexei élénkeek, állandóan szédül.

Baját a honvédkórházban paralysisnek, nálunk tébolyodottságnak vették, de mivel a nagyfoku lelki hanyatlást s dysarthriát itt is constataáltak, képzeldések pedig feljegyezve ninesnek, másrészt a somaticus jelek organikus, minden valószínűség szerint lueses agybántalomra utalnak, a honvédkórház diagnosist tartom helyesnek.

25. Sz. Gy. 32 éves, nőtlen cz. csendőrszervező 1905-ben két hétig volt nálunk.

1901-ben szerezte a *syphilist*, 1902-ben blennorrhoeája volt. Sokat ivott. Már 1902-ben idegbaja miatt Erdőbényére küldték, itt a hat heti cura után nyugodtabb lett, de 1903 óta ismét feje fáj, aludni nem tud. 1904-ben három hónapig a honvédkórházban figyelték meg, innét az *«alig észlelhető kezdetleges tünetek miatt»* visszabocsájtották a szolgálatba, de őrsén, mivel elmebaja köztudomású lett, sokáig nem maradhatott, más állomásra kellett áthelyezni. Megfigyeltetését megelőzőleg szabálytalan fegyverhasználatát a haditörvényszék három hóra ítélte volt el. Az új őrsén társai a beteg idegességét látva, maguk is félték, hogy ellenök, vagy más ellen ok nélkül fegyvert fog használni, ezért az őrsparancsnok kórházba kísértette.

A betegnek mellőztetési, üldöztetési téveszméi voltak, a kórházban jól tájékozódott, de helyzetét jól megbírálni nem tudta, emlékezése hiányos volt, gondolkodása vonatott, szótagbotlást s paralysisre jellemző íráshibákat észlelték nála. Jobb pupillája tágabb volt, renyhén reagált, mindkettő szabálytalan, inreflexei fokozottak. Gyógyultan távozott.

26. O. M. 31 éves, nőtlen cz. csendőrszervező. 1906-ban négy hónapig volt nálunk, javultan távozott. 2–3 év előtt luese volt. Időnként multjáról teljesen megfeledkezett, írásban hibákat követett el s nem tudott beszélni. A komáromi helyőrségi kórházban csizmáját hóna alá fogta és meztelen kiszaladt az utcára. Egyszer szédülése is volt. Telen nagy melegség jött reá, meztelenül nekiszaladt a kútnak, hogy magát ott lemossa. A kórházban emlékező képességének és intelligenciájának nagymérvű megfogyását észlelték, igen rossz számlát, az egyszerűen nem volt biztos, képzeldései voltak s szótagbotlás nyomatit észlelték.

Komáromban a beteg keneső-kurát végzett s hozzánk már nagyon javult állapotban érkezett, pupillái közep-tágak voltak, bal szűkebb és fényre nem reagált, a bal facialis középső ága pareticus volt, hangulatának beteges nyomottsága egész nálunk tartózkodása alatt megmaradt.

27. Sz. I. 31 éves, nőtlen csendőr három hétig volt nálunk, javultan távozott.

Már két ízben volt a honvédkórházban, hol 1904-ben paralyist állapítottak meg nála.

Syphilise volt két év előtt, ideges és felejtős lett, *lő-vőldözött a kaszárnyában, alakokat látott*. Kérdéseket nehezen fogta fel, azokra hiányosan válaszolt, testvére nevét is alig tudta felsorolni. Az őrsön és a kórházban is mérgezetéséről képzeldött, gyíkokat látott és kis törpék beszéltek hozzá. Éjjel a legesekélyebb neszre felébredt s egész testében reszketve elbújt. Pupillái közep-tágak, jobb szűkebb, difformisak, lassan reagálnak, a jobb zymoticus redő elsimult, szívműködése hirtelen változik.

28. K. B. 43 éves, nős, polgári biztos, volt csendőr. 16 év előtt *ulcusa* volt, melyet kenő curával nem gyógyítottak, 11 évi házasság alatt felesége négyyszer abortált, egy gyermekének fogzásánál görcei voltak. Beteg két éve, már idegbaj miatt fél évi szabadságon volt. Jelenleg kisebb foku dementia van nála, pupillái közep-tágak, bal szűkebb, egyenetlen szélűek, fényre renyhén reagálnak.

Ez a 28 eset több szempontból tanulságos; mindenekelőtt felvilágosítást nyújt a baj okáról. Kilenc esetben erre nem adatot, a fennmaradó 18 közül 10 betegről van feljegyezve, hogy mértéktelenül, egyről, hogy mérsékelten ivott, egy nem ivott, egy sem nem ivott, sem dohányos nem volt, valószínűleg, hogy egyik-másik beteg már a paralysis kifejlődésével együtt éppen ezért

lett iszákos. Egy betegnek apja is iszákos volt, másiknak atyja agylagulásban halt meg, anyja epileptika volt, 15-nek volt biztos, vagy valószínű syphilise, a mi 78%-nak felel meg. Nem akarok bővebben kitérni ezen kérdésre, csak felemlitem, hogy évek hosszú sora óta tanulmányozom a paralyist, s meggyőződtem arról, hogy lues nélkül nincsen paralyis s így kizárva a lueseket a csendőrséghez való felvételből a mi a katonai hatóságok segítségével elég jól megoldható feladat, másrészt elbocsátva a csendőrtől azt, a ki itt szerzett syphilit, s más módon is a csendőrlégénységnek syphilitól való megóvására törekedve, a csendőrség intézményét ezen legsúlyosabb, legszomorúbb végű, legveszedelmesebb elmebajtól meg lehetne menteni.

Erre különben még visszatérek.

Tudvalevő dolog, hogy a paralyis a lueses fertőzést rendszerint 15—20 év múlva követi, ezért szinte feltűnő, hogy az aránylag fiatal koru csendőrlégénység között annyi paralyticust találtunk, de tényleg itt is inkább az idősebbeket érte baj. Csak négy paralyticus csendőr volt 30 évnél fiatalabb, míg 24 ennél idősebb.

Ezen fiatalabb egyéneknél valószínű, hogy a paralyis az infectiót is korán követte. Így a négy esetben két évvel a syphilis acquirálása után már fellépett a baj, a másik esetben (átlag a 20. életévet véve föl a syphilis acquirálási idejének) szintén korán lépett fel a paralyis. Ilyen a syphilist korán követő agyrosadás az idősebbeknél is előfordul. Egy esetünkben a lueses fertőzést egy, két esetben 2—3, egy esetben öt, öt esetben 5—14 évvel követte a paralyis, a mi illusztrálja, hogy magánál a csendőrségnél szerzett lues még ebben a szolgálathal paralyist okozhat. Mások ezen baj akkor lép fel az illetőnél, mikor a csendőrséget már oda hagyta (28-ik eset). Mindenesetre mennél idősebb a csendőr (vagy mentől régebben szolgál) annál több a valószínűség arra, hogy paralyisban és nem más elmebajban betegszik meg.

Világosan látni ezt nemcsak azon adatunkból, hogy az egy paralyticus csendőrhadnagyon kívül nyolcz beteg őrmester vagy nyugalmazott őrmester, tehát régebben szolgáló egyén volt, hanem épen abból, hogy a statisztikám alapját képező 50 csendőr közt őrsvezetőtől felfelé 10 őrmester s egy hadnagy között csak kettőnek volt más baja, a többi mind paralyticus volt, a mi 81%-nak felel meg. Ezzel szemben 20 csendőr között csak hét a paralyticus, 19 őrsvezető között pedig csak 10.

Ezen adat nemcsak azért fontos, mert mutatja, hogy régebben szolgáló, magasabb állásban levő csendőroket pusztítja a paralyis, hanem a nyugdíjterheket illetőleg is figyelemre méltó s pedig annál inkább, mert kétségtelen, hogy a paralyist biztosan ki lehet küldeni.

Fiatal paralyticusaimról megjegyzem azt, hogy ezeknél azért is látszott a betegség a lues acquirálása után oly korán fellépettnek, mert a szigorú, kiválóan jó elemüködést kívánó csendőrszolgálat nem engedte meg, hogy a kezdődő vagy már kifejezett bajjal sokáig szol-

gálhasson valaki. Ez természetesen nagy közbiztonsági s igazságügyi érdek is. Sajnos, ennek dacára eseteim szerint sokszor későn történik a beavatkozás s elmebajos csendőrök még évekig szolgálatban maradnak.

Így három esetben az idegrendszer syphilisének tünetei valószínűleg 8 évvel a beteg intézetbe vitele előtt kezdődtek, másnak a paralyist jelző főfájása 3 évvel az intézetbe beszállítás előtt jelent meg. 22-ik esetemben K. S. fáradtan érezte magát azért ismételtlen kért szabadságot, de nem kapott. 25-ik esetemben a beteget idegbaja miatt két éven át gyógyították, a honvédkórházban is megfigyelték s az alig észlelhető kezdetleges tünetek miatt visszabocsájtották a szolgálathoz, régi őrsén féltek tőle, más őrsre kellett áthelyezni, innét csakhamar ismét kórházba került s most constatáltak rajta a paralyist. Megfigyelése előtt joggalán fegyverhasználatért 3 hóra lett elítélve. Egy másik (27-ik eset) a kórházba felvétele előtt már két évvel ideges és felejtős lett, alakokat látott, lövöldözött a kaszárnijában.

A betegek sorsát illetőleg adataim igen szomorú véget mutatnak. A felvett 28 paralyticus csendőr közül nálunk meghalt 14. Ez a 14 beteg nálunk 4 naptól 4 esztendőig, átlag csak 9 hónapot élt. Egy beteget az Angyal-földre szállítottunk, hat javultan távozott, öt gyógyult, meddig tartott a gyógyulás, arról tudomásom nincs, de valószínűnek tartom, hogy mivel a csendőrök a fentemlített oknál fogva az elmebaj fellépése után kevés idő múlva már gyógyító intézetbe jutnak — jobb a prognózis, mint a nem csendőrök paralyisénál. Gyógyuló eseteink mind kezdetől fogva enyhébb tünetekkel jártak.

A paralyis után legtöbb betegünk (bét csendőr) heveny zavarodottságban szenvedett.

1. P. M. 30 éves, nőtlen csendőr négy hónapig volt nálunk; gyógyult.

Syphilist és iszákosságot tagad, két évig mint pincéz szolgált. A csendőrségtől kétszer megszökött, a mi elmebaj gyanuját keltette. Bajja főfájással kezdődött, lehanggolt lett, nem tudta gondolatait együtt tartani, néha tájékozatlan volt, pupillái jól reagáltak. Beteg félesztendőt a nagyszombati katonai tébolydában töltve, hozzánk már jelentékenyen javult állapotban érkezett.

2. B. T. T. 25 éves nőtlen csendőr 1897/98-ban egy évet töltött nálunk, gyógyultan távozott.

Betegségének oka ismeretlen. A kaszai katonai kórházba történt beszállítás előtt feltűnően nyugtalan lett, nem aludt, sirt, hangosan imádkozott, a szolgálattelvő csendőrnek az engedelmességet megtagadta, egyik társára rárohant, hogy az miért akarja őt elpusztítani. «A kórházban ágya előtt számolt, azt mondta, hogy az egy polgár tárgyakkal díszítette fel, majd, hogy ő Magyarország kormányzója», majd teljesen megzavarodott. Pupillái fényre prompt, később (a Lipótmezőn) renyhén reagáltak.

3. R. A. 29 éves, nőtlen csendőr, 1903-ban hat hétig volt nálunk, gyógyultan bocsájtottuk el.

Állítása szerint csak mértéktelenen ivott, — a meg-

betegedése előtt és alatt történetekre nem emlékszik, a körleírás szerint nagyon lehangolt volt, arról beszélt, hogy nem érdemes élni, heveny blennorrhoeája volt. Betegsége okát kideríteni nem lehetett.

4. T. I. 29 éves, nőtlen csendőr 1905-ben öt hónapig volt a Lipótmezőn, javult állapotban haravitték. A honvédkórház megfigyelési naplója szerint 1900-ban katonai szolgálat után *félesztendőt a posztonyi kórház elmeorvóosztályán töltött. Innél elbocsájtva két évvel később a csendőrséghez vétette fel magát.* 1904-ben engedély nélkül elhagyta az őrsöt, egy korcsmai táncmulatságra ment s ott állítólag a cigányokkal valami nóta miatt összeesve, azok megverték. Kardját is elvették tőle és kardhüvelyét összetörték. Ezután tartozását kifizette, de az őrsön csak két nap múlva jelentkezett. Elmondta, hogy mi történt vele, aztán mind jobban zavart lett, a falra akart mászni, leverte a képeket, templomokat szentelt, misézett, imádkozott, takaróját harapdálta. A kórházi vizsgálat szerint fülei elfajultak, bal pupillája vámal-mivel tagabb, mindkettő renyhén reagál, inreflexív csökkenetek, állandóan látási és hallási káprázatai voltak. Nehézkóros rohamot a betegnél nem észlelték. Bajának oka ismeretlen.

5. G. I. 30 éves, volt csendőr, öt év óta van az intézetben. Baja kezdetéről vagy okáról semmi sem deríthető ki. Megszakításokkal kilenc évig volt katoná, időnként zavart, letérdeltem imádkozik, környezetét veri, — többi időben hónapok óta csendes.

6. V. M. 30 éves, cz. csendőrszervező. Saját állítása szerint baja mértékeltlen ivásból eredt, a csendőrségnél sokszor lett büntetve, két ízben öngyilkossági kísérletet követett el, a kórházban nem igen tudta, hol van, reszketett, félt, éjjel feljött. Nálunk tartózkodása óta teljesen nyugodt, értelmes, testi életerése sincs, tagja az intézeti ivás ellenes egyesületnek.

7. K. I. 22 éves, nőtlen csendőrszervező, — érettségit tett, a csendőrségnél tisztí vizsgára készült s ez kimerítette. Álmában két szellem jelent meg előtte, spanyolul beszéltek hozzá, hogy keressék meg a testüket. Ebbe a káprázatba a beteg teljesen belezavarodott, majd hét havi betegség után hirtelen megnyugodott, betegségébe teljes belátása lett s testileg is gyarpodva 1891-ben gyógyútan bocsájtották el. Egy év sem múlt el, súlyos benuálások tünetei között hozták vissza, négy hét után meghalt, — boncolásnál az agyhiában diónyi daganatot találtak.

Ezen hét eset mind 28—30 között levő fiatal emberre vonatkozik, a betegség okát csak a 6-ik esetben ismerjük (iszákkosság volt) a hetedikben lehet, hogy szellemi túlerhelés. A 4-ik esetben érdekes az, hogy elmeorvóintézetben 1—2 évig tartó kezelés után a különben elfajulási jeleket is mutató embert valószínűleg elnézésből a csendőrséghez felvették. A hét beteg között csak egy volt őrsvezető.

Öt *paranoias* (tébolyodott) csendőrünk volt.

1. Sz. Sz. J. 25 éves, nőtlen csendőrt 1885-ben vettük

fel s 1885. december hó 21-én gyógyútan bocsájtottuk el. Betegsége főfájással kezdődött, azt állítja, hogy magasrangú családból származott, ő arra van hivatva, hogy megmentse a hazát, nagy örökséget fog kapni. Félreismerhetetlen nála a gyengeelműség. Állítja, hogy inni csak társaságban szokott. — Pupillái jól reagáltak.

2. P. S. 31 éves, nőc csendőrszervező 1890—92-ben két évig volt a Lipótmezőn, javultan távozott.

Egy társának állítása szerint különös, nem katonának való ember volt. Saját állítása szerint nem igen ivott, képződött, hogy a legénység neki nem engedelmeskedik — a kórházban felszólítja a főorvost, hogy az Isten megbízása folytán bocsássa szabadon az összes betegeket. Bajának oka állítólag *iszákkosság* volt.

3. K. S. 30 éves, nőtlen csendőrszervező, 1905-ben két hónapot töltött nálunk — gyógyútan távozott.

Nem iszik, nem dohányos, 1900-ban szolgálatközben három méter magasságról leesett, fején megsérült s ezután két hónapig kórházban feküdt. Kibocsájtva a kórházból egy éjjel *fekete alakokat látott az ajtón bejönni, ezekre rálőtt*, akkor nagyon ideges volt, magába vonult, társait kerülete, sóhajtozott. Ugyanezen időben vizsgára készült a IV-ik polgári osztályból, éjjel nappal tanult. Beteg a Lipótmezőn teljesen megnyugodott, bajába belátása volt, szorgalmasan dolgozott, reflexei is normálisak voltak.

4. T. L. 40 éves, nőtlen cz. csendőrszervező, 1898 óta van a Lipótmezőn.

Hat elemi iskolát végzett, nem volt elég szorgalmas, mézsáros mesterséget tanult, syphilisben nem szenvedett. Állítólag *csak mérsekelten ivott*. 1898-ban büntetéstől való félelmében mellbe lötte magát, még ugyanazon évben jobb mutató ujját szecsavágó géphe dugta s tőből levágta, majd a kórházban egy ablak keretben maradt üvegcsereppel akarta a nyakát elvágni, kiderült, hogy mindezt hanghallások és káprázatok hatása alatt tette. Krisztusnak mondta magát.

Az intézetben mindenről jól tájékozott, csöndes, értelmes, időnkint nyugtalan lesz, képződései kiújulnak. Gyógyulása nem várható.

5. Sch. E. 32 éves nőtlen, cz. csendőrszervező, három évig egy ferenczrendi kolostor tagja volt, két ízben a távirónál volt alkalmazva, 1902-ben vallásos téboly tüneteit vették nála észre. Isten és az apostoli király fiának mondotta magát, időnkint teljesen zavart. Gyógyulása nem várható.

Ezen öt eset közül csak egynél van feljegyezve, hogy baja iszákkosságból származott (2). A 3. sz. beteg súlyos fejsérülést szenvedett, egyszersmind szellemileg is túleröltötte magát (Polgári vizsgára készült). Az 1., 4., 5. esetben bajuknak minden magyarázata hiányzik, az 5. eset ugylátszik már a csendőrséghez belépése előtt is abnormis ember volt, foglalkozását gyakran változtatta, barát volt, majd táviró lett, katoná és végre csendőr. Általánosságban tudjuk a paróniáról, hogy ha ezt a bajt nem iszákkosság vagy syphilis okozta akkor rendszerint

a szülők voltak elmebajosok, abnormisok vagy ezeknek volt syphilisük. A paranoiát tehát a csendőroknél nem csak a luesesek és iszásokos kiküszöbölésével, hanem azzal is lehetne kevesbíteni, ha tudvalegleg elmebajos, iszások, lueses szülők gyermekeit, főként pedig olyanokat kik már a katonaság előtt, illetve ez alatt gyengeelméjűség, állhatatlan, kapkodó, rossz természet jeleit mutatják, ezen szolgálata nem vennék föl.

A paranoiás csendőrök életkorából semmi különös következtetést levonni nem lehet, a legfiatalabb 25 éves volt, a megbetegedés kezdetén 32 évnél idősebb egy sem volt. Egy csendőr kivételével a többi mind valóságos vagy címzetes csendőrszervező volt. Kettő gyógyul, — egy javult, — kettőnél gyógyulás nem várható. (Vége köv.)

A gyanusított és a tanú.

Irtá: Székely Vladimír államrendőrségi főnagyszó.

II.

Még a teljesen elzúllott bünsőre is hatással van az önértelére, becsúgydra vagy hiúságára való apellálás.

Sobbet, egy levélhordó gyilkost Berlinben a következő módon bírtak vallomástételre.

— Maga jó katona volt. Egy katona, a ki a császár kabátját hordta, nem lehet gyáva!

Sobbet mélyen fellelegzett, majd felemelkedett hirtelen s feszes katonatartásban odaállt a rendőrtisztviselő elé.

— En voltam! — mondta szilárd hangon.

Hiúság vette ki a szennazációs Majláth-féle gyilkosság egyik tetteséből, a hetike Spanga Fálból is a beismert vallomást. A vizsgálóbíró ugyanis többszöri érintkezésnél kitapasztalta, hogy szörnyen hiú a gyerek.

Megíratott tehát egy ponyvafüzetet, melynek rigmusai a gyilkosságot énekelték meg s azt kinyomatta.

Ámde ezekben a románcokban csak a két büntárs volt ahos. Spanga ellenben gyáva, alattomos, «kúpcziher» betyár, a ki mindent társaira ken és árulkozik.

— No Pali! — mondja neki egyszer a bíró — nótát irtak az esetedről, olvasd el csak. Spanga olvassa a balladát és elfehéredik.

— En vagyok a gyáva, én vagyok az alattomos, hazudó betyár? No azért is megmutatom, hogy nem én vagyok az. Irja a tekintetes ur, mindent bevallok.

És elmondta híven a borzalmas tett részleteit.

A kedélyre való hatásban összpontosult igen gyakran a szegedi kormánybiztosnak: a betyárpusztító Rádának és hű segédjének Laucsiknak vallatási rendszere is. Igaz, hogy kemények s kegyetlenek voltak. Nem mintaképek, ámbarórt igaz az is, hogy kemény legényekkel volt dolgnak. A betyárvilág rettegett nagyerőjű hősével. Egy Rózsa Sándorral, egy Fazekas Dáviddal szembeállni nem volt mindennapi feladat.

Laucsik kitapasztalta, hogy az egyik betyár, a ki makacsul tagadott, bár temérdek bűn nyoma a lelkét, vallásos és babonás.

Nosza meg volt a terve. Éjjelenként fehér lepedőt vett magára s lánczcsörgés, nehéz sóhajok és nyögések között sétálta végig a folyósót, melyre a betyár czellája nyílt. A babonás bűnös mindig erre a kísérteties lármára ébredt fel. Ez verte el szeméről éjjelenként az álmat. Kezdtet lassankint rémlátóvá lenni.

Áldozatainak reszkető alakjai jelentek meg előtte, azoknak sirását, nyögését hallotta folyton. Végre is egy kísértettjára éjszakán odavitte megtört testét-lelkét a bíró elé s reszketve vallott be mindent. Tanutlanul elkövetett szörnyű tetteket napvilágra kerültek. Elvezette a bírót ama titkokhoz, melyekből áldozatainak véres árnyai feltájták éjjelenként.

Hát Rózsa Sándort, a nagy parasztot, hogy vallatta ki Rádai? Felvitette magához, asztalához ültette s poharozott vele. Koczingatás közben apródokint áttért a rabló tettsire. Az agyfutur «nagy paraszt» rémsége-sen kezdett hazudozni.

— Nem szégyeled magadat, Sándor? — mondja neki végre Rádai — vitéz hős voltál s most úgy hazudozol, mint a legutolsó kapczabetyár.

Ezzel az egy szóval megütötte a lélek húrját. A kisse mámoros rablóban felébredt a büszkeség s vallott.

Az öreg legénynek ezt a puhulását mesterileg kihasználta azután Laucsik uram.

Volt a betyárok között egy fiatal dölczeg fiú: Renkó Kálmán. Elegáns, nagy uri hajlammal felruházott gavallér. Szerette magát rablófejedelemmek nevezni s ugyancsak féltékeny volt Rózsa Sándorra, a ki szintén ezt a címet vindikálta magának.

Temérdek kegyetlen gyilkosság és rablás nyoma a lelkét.

Ébben a két nem közönséges fenevadban ébresztette fel Laucsik a hetvenedek örögdőt, s odáig vitte őket, hogy legerlejtettebb bűniket is bevallották.

— No Kálmán fiam! — szólítja meg egyszer Renkó Kálmánt — az öreg ugyancsak derekúl viseli magát. Bevallott vagy hét rablogylkosságot. Azt mondta, hogy külön legény ő nálatoknál. Mégis csak ő a betyárfejedelem.

— Az-e? — pattant fel a fiatal haramia — no hát megmutatom én, hogy ki a fejedelem, én-e vagy ő. Ha ő hetet bevallott, bevallok én tizennégyet.

És csakugyan előrántott tizennégy rémes esetet, melynek mind ő volt a hőse.

Másnap az öregot fogta el a ravasz Laucsik.

— Hej Sándor, mégis látom, hogy nem te vagy a betyárfejedelem. Ez a Renkó Kálmán fránya egy gyerek. Nagyon lenézi az öreg legényt. Azt mondja, hogy már az semmire sem jó. Csak tegnap is rólad beszéltünk.

Bevallott vagy tizennégy nehéz ügyet.

Ezt csinálja meg az öreg, henczegett vele.

— No, majd meglátjuk tekintetes uram! — mondja dühösen a «nagy paraszt».

Tessék csak felírni, a mit mondok, aztán mondja meg, hogy ki a betyárök fejedelme.

Rádapúzótt biz az Renkó Kálmánra. Meg sem állott huszonpölyözni.

Laucsik pedig csak fogyasztotta a papirost és a mar-kába nevetett.

Másnap megint a Renkó gyereket fogta elő.

Igy tartott ez a versengés mindaddig, a míg a két hős emlékezete bírta.

Égész legiója került napfényre az elrejtett bűnöknek: részes gyilkosságok, kegyetlen rablások.

Hogy a furlangos vallató eldöntötte-e végre, hogy ki is hát az igazi betyárfejedelem, arról már nem szól a krónika.

Néha erőlyes fellépés, komolyság és rövidség szintén beismertó vallomásra bírhat, kivált a letartóztatás pillanatában, mikor még az íjedelem első hatása alatt van a delikvens, s még nem talált időt hazugságok kieszelésére.

Egri István ez. őrsvezető, Bajkó János ez. őrmester,
Pisák Gábor volt csendőr.

Az 1896. év nyarán Budapesten a Ferencvárosban rablógylilkosság történt. *Czibra* Antal egy 17 éves subancz ráébezt társa ünneplő ruhájára s három forintjára. A Mátyás-u. 10. sz. a. paplanüzletben együtt dolgozott *Szabó* János paplanmunkással. Egy nap ráakadtak a kamrában, *Szabó* tengeri fűvel letakart holttestére.

Mikor a rendőri bizottság kivonult, *Czibra* is ott állt közömbösen, mint a ki távol áll mindentől. Egyszerre hirtelen feléje fordult a nyomozást vezető *Zsarnay* rendőrtanácsos. — Hol vetted azt a kabátot, az nem a tied.

— Nem.

— Hát kié?

Czibra zavartan körülnézett, majd vállalt vont.

— Hát ezé... a ki ott fekszik: *Szabó* Jánosé.

Lélektrázó jelenetek is megindíthatják a bűnös lelkiismeretét. A gyilkos áldozata holttesténél többnyire nyugodt, de elveszti lelki egyensúlyát, ha közvetlen tanújává válik annak, a mi fájdalmat és szenvedést okozott.

Guillot párisi vizsgáló bíró két *makacsul* tagadó bűnösnek megmutatta áldozatuk holttestét. A halott látása hidegen hagyta a két banditát, de egyszerre belépett a meggyilkolt édes anyja, egy derék pórasszony, a ki görcsösen zokogott. A tetem előtt térdre vetette magát.

— Fiam, fiam! — kiáltott fel fájdalommal, összetette kezét és imádkozott, mialatt könnyei végigpergették arcán.

Az egyik gyilkos elsápadt, mikor az öreg asszonyt imádkozni látta, s két nagy könny csordult ki szeméből. A vizsgáló bíró megértette a pillanat jelentőségét és felszólította, valja meg az igazat.

S a gyilkos megszólalt. Hangjának őszinte csengése volt.

— Itt áll a gyilkos! — mondotta, s ezzel társára mutatott.

— Nekem is elég volt e jelenetből! — szólt a másik — igen, két döfést adtam neki: de a harmadikat a pajtás adta bele... a szívébe.

Erre aztán ez is vallott.

A miket itt elmondottunk, ezek mind sokszor titkai egy-egy beismerő vallomásnak, melyre — újra hangsúlyoz-

zuk — *kizárólag* törekedni nem kell, melynek kétségkívül nagy jelentőségét azonban kicsinyelnünk sem szabad. Mert elvégre fő a titok felderítése s a beismerő vallomás már több a félsikernél.

Egyebekben pedig a gyanúsítottnal szemben szolgáljon mindig követendő elvül részünkről a *nyugalom és önuralom* megtartása. Mentől inkább meg van ez, annál biztosabb a hatás, mert alkalmunk nyílik ezzel a gyanúsítottat *lelki művoltjában* kiismerni s tanulmányozni, melyre a hivatása magaslátán álló nyomozónak mindig törekednie kell.

A nyomozás amolyan szellemi párviaskodás a bűnös és üldözője között. Kézenfekvő, hogy csak úgy lehet részünkön a győzelem és a siker, ha az ellenfél erejét s gyöngéit, erőnyeit s gyarlóságait, szóval: *őt magát* ismerjük. (Vége kör.)

Három kitüntetett csendőr altiszt ünnepélyes feldiszipítése.

Ő császári és apostoli királyi Felsége mult évi november hó 26-án Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával: saját életük kockáztatásával több emberéletnek a tűzhaláltól való megmentéséért: *Bajkó* János ezts. őrmesternek a koronás ezüst érdem keresztet, *Egri* István ezts. őrsvezetőnek és *Pisák* Gábor csendőrnek az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A kitüntetettek feldiszipítése lélekemelő ünnepélyességgel folyó hó 13-án a balassagyarmati m. kir. honvédszázadosági laktanyában folyt le. Az ünnepélyre a balassagyarmati szárny területéről 44 altiszt és csendőr jött be önként, hogy bajtársaikkal ezen örömmünnepeben részt vegyenek.

A balassagyarmati szárny parancsnokának, *Varga* Gusztáv századosnak jelentésére, *Petrovics* Száva őrnagy, balassagyarmati honvéd-állomás-parancsnok intézkedése folytán *Gosztonyi* Jenő honvéd százados parancsnoksága alatt egy félszázad vonult ki az ünnepély szin-

A feldiszipítés pillanata.

helyére, a balassagyarmati honvéd-laktanya udvarára. A félézsázad első szakaszát Havranek János csendőr hadnagy parancsnoksága alatt egy csendőr szakasz képezte.

Jelen voltak teljes díszben még az állomáson levő összes tisztak is.

A fogadás megtörténte után az arcvonal előtt felállított három kitüntetettnek edvei Illés Béla csendőr főhadnagy hozta tudomására legfelsőbb kitüntetésüket és lelkesítő beszédében önfeláldozó tevékenységük által szerzett érdemeiket méltatva, őket egyszerűsággal követendő példa gyanánt állította a bajtársak elé. — A beszéd elhangzása után a kitüntetési jelvényeket Petrovics Száva őrnagy sajátkezüleg tűzte fel a kitüntetettek mellére, mit a félézsázadnak a kitüntetettek előtt díszmenetben való elvonulása követett.

Délben a kitüntetettek tisztelőre ünnepélyes lakoma volt, a melyen a balassagyarmati honvédszázalaj képviselőjében Petrovics Száva őrnagy, Gosztorny János százados és Szaladek Albert hadnagy, a szárny tisztikara részéről pedig Varga Gusztáv százados, edvei Illés Béla főhadnagy és Havranek János hadnagy vett részt.

A három kitüntetett arcképét és a feldíszítés pillanatát képeinkben is bemutatva, megjegyezzük, hogy Pisák Gábor, ki időközben a csendőrség kötelekéből kilépett s a honvédség tartalékába helyeztetett át, az ünnepélyen honvéd egyenruhában vett részt.

A családi kör szentsége.

Elsőtétül az éj: sivitó szél rázza meg Éden bokrait; nyöszörögve lapulnak a földre oroszlánok, tigrisek és párducok; és a zugó virharban, csattanó villámok közt fut az Ur haragja elől az első emberpár. Hajtűrtük lobognak a szélben, testüket veri a zápor. Az arkangyal subogó lángpallossal kergeti őket Éden kapuján ki a viharba, a szenvedésbe, a nyomorúságba... Hová menjenek? Mihez fogjanak? Nélkülözést nem éreztek eddig, munkát nem tanultak. Az asszony gyöngye teste reszketve simul a férfihez. Talán legjobb is volna befejezni az egész nyomorúságot, mielőtt megkezdődött? Csak egy ugrás arról a szikláról, le a mélységbe és egyszerre vége mindennek.

De a férfit hirtelen melegség hatja át a síró nő látára. Érti, hogy immár kötelessége szembeszállani vésszel, viharral. Nem magáért. Azért a nőért, a kit szeret. És azokért, a kiket szeretni fog még ezután.

S büszke önértéssel ragadja meg az első cölöpöt, melyet az uton talál, leveri a földre és szól:

— Itt épitem fel a házatam és ez lesz az otthonom. Itt fogunk élni, a hogy eddig éltünk, egymást szeretve, boldogan. Ha mindent elvett tőlünk az Ur, ezt a szeretetet, mely bennünk lángol, nem vehette el. Dacozok haragjával s megvetem lábamat ezen a talpalat földön: a szeretet nevében...

És ime, kiderült az ég és szírvány ragogott a fel-

hők palástján. Az ember elbukott, de lábra állott ismét. Megtalálta az igaz utat.

A bölcsesség kiüzte az embert a paradicsomból. A szeretet új paradicsomot szerzett neki.

Ez a paradicsom a család. A társadalom csak az emberek kölcsönös érdekén alapul. Azért élünk nagy tömegekben, mert szükségünk van egymásra. De a család tagjait csak a szeretet fűzi egymáshoz. Hírnév, dicsőség, kincsek, uralom értéktelen dolgok volnának, ha az ember nem volna kapzsi, irigy, nagyravágyó. De hírnév, dicsőség, kincsek és uralom nélkül is boldoggá teheti az embert a szeretet. A társadalom élete a harcz, gyűlölet, kufarkodás. A család élete szeretet, hűség, önfeláldozás. Kérdezték meg az emberiség kimagasló férfait, a szellemóriásokat és a csaták hőseit, melyek voltak életük boldog pillanatai? És ők elborult arccal feleltek: kevés olyan pillanatom volt, mert kevés időt töltöttünk családi körben. Nincs az a megnyert háború, mely az embert olyan boldoggá tehetné, mint az első csók a hitves ajkáról és nincs az a hódoló éljenzés, mely kedvesebb hangzása lett volna annál az érthetetlen, ostoba kis gyűgyögésnél, mely egy csöppnyi emberke hallat, jókedvében. Ha nem volna családi élet, bizonybizonny nem volna érdemes küzdeni.

*

Voltak nagy férfiak, a kik a félvilágot meghódították, de boldogtalanok voltak, meri nem érték rá szeretni. A pillangó nem él, csak egy napig. A tiszavirág egy óráig. És vannak emberek, a kik szeretet nélkül élnek késő vénségig. És ha kérditek: ki élt tovább? Azt mondom: a virág s a pillangó. Mert ők szerettek s azok az emberek nem tudtak soha szeretni.

*

Zugjon künn a vihar, csapkodjanak a villámok: ezt a várat, a *családi kör szentségét* nem döntheti meg se vihar, se villám. A szeretet örökkévaló, mint az Isten. Azért az az ember a ki szeret, hasonló Istenhez. Összeomolhatnak intézmények, államok, eszmék; átalakulhat a föld beosztása; felfordulhat a világ rendje — ez az egy dolog nem változik és örök forrása marad minden emberi jónak.

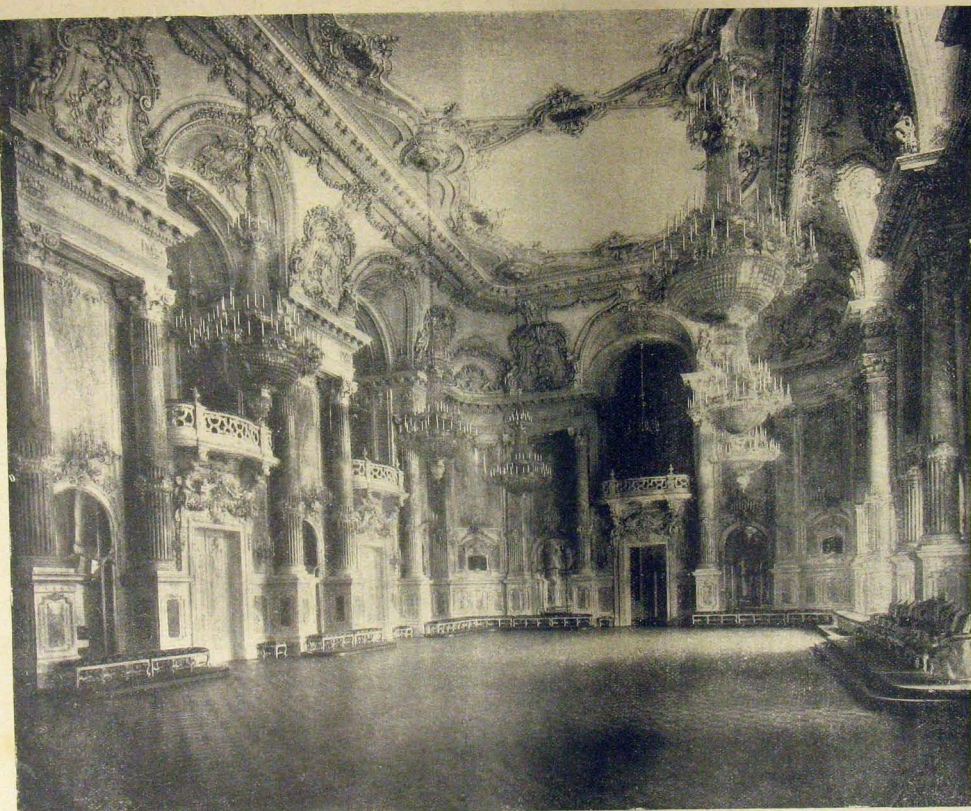
Képeinkhez.

A budai királyi palota.

A mult számunkban megjelent képek folytatásaként bemutatjuk még az újraépített királyi palota ragyogó termei közül a táncztermet és a Hunyadi-termet.

HIREK.

A fővárosi államrendőrség bünyügyi osztályának és muzeumának megtekintése. A csendőrségi tisztisemlő- és hadapródképző tanfolyam hallgatói parancsnokuk, Oláh Ödön őrnagy vezetése alatt, kikhez Panajott

Táncszoba a budai királyi várpalotában.

Sándor tábornok, csendőrségi felügyelő, Altörjay Imre ezredes, kerületi parancsnok és több Budapesten állomásozó csendőrtiszt részvételével, jan. 19-én délután a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitánysági palotájában levő bünyűi nyilvántartási osztályt tekintették meg. A látogatókat dr. Boda Dezső főkapitány és dr. Pekáry Ferenc főkapitányhelyettes kalauzolták, dr. Gábor Béla fogalmazó, a bünyűi nyilvántartási osztály vezetője pedig egy igen érdekes előadást tartott a dactyloscopiáról és példaként illusztrálta ezen rendszernek, a személyazonosság megállapítására nézve valóban meglepő és megbecsülhetetlen eredményeit; majd a bünyűi muzeum gazdag és tanulságos gyűjteményét, valamint a pazarul borengett és igen érdekes fényképeszeti műtérmet mutatták be a látogatóknak, kik — Panajott tábornoknak a főkapitány és helyettesének, valamint az előadónak lekötő szíveségükért kifejezett köszönetét után — egy tapasztalatokban gazdag délután benyomásával hagyták el a palotát. A dactyloscopiának a csendőrségnél bizonyos irányban való felhasználhatására később még rátérünk.

Gyászhir. Kemény Ödön hadnagy, kolozsvári oktatótiszttel január 19-én, rövid szenvedés után, 26 éves korában, Kolozsváron meghalt. Temetése, bajtársainak és a helyőrség tisztikárának nagy részvétele mellett, január 20-án ment végbe Kolozsváron. Elhunytáról az I. számú csendőrkörület tisztikara külön gyászjelentést adott ki, mi pedig e helyütt fejezzük ki korai halála fölött érzett őszinte részvétünket.

KÜLÖNFÉLÉK.

A világ körül 33 nap alatt. Az orosz közlekedésügyi miniszter számítása szerint a nagy szibériai vasút teljes kiegészítése után a világot 33 nap alatt körül lehet utazni. Kiindulási pontul Brémát vette. Brémától Szentpétervárig vasuton 1 1/2 nap, Szentpétervárról Vladivosztokba vasuton, óránkint 48 km. gyorsaságot számítva, 10 nap; Vladivosztokból a Csendes-óceánra át San-Francisco 10 nap; San-Francisco—Newyork 4 1/2 nap, Newyork—Bréma 7 nap, összesen 33 nap. Eddig a leg-rövidebb ut ez volt: Newyork—Southampton 6 nap; Southamptonból Párison át Brindisibe 3 1/2 nap; Brindisiből a Suez-csatornára át Jokohamába 42 nap; Jokohama—San-Francisco 10 nap; San-Francisco—Newyork 4 1/2 nap. Összesen 66 nap, tehát éppen a kétszerese.

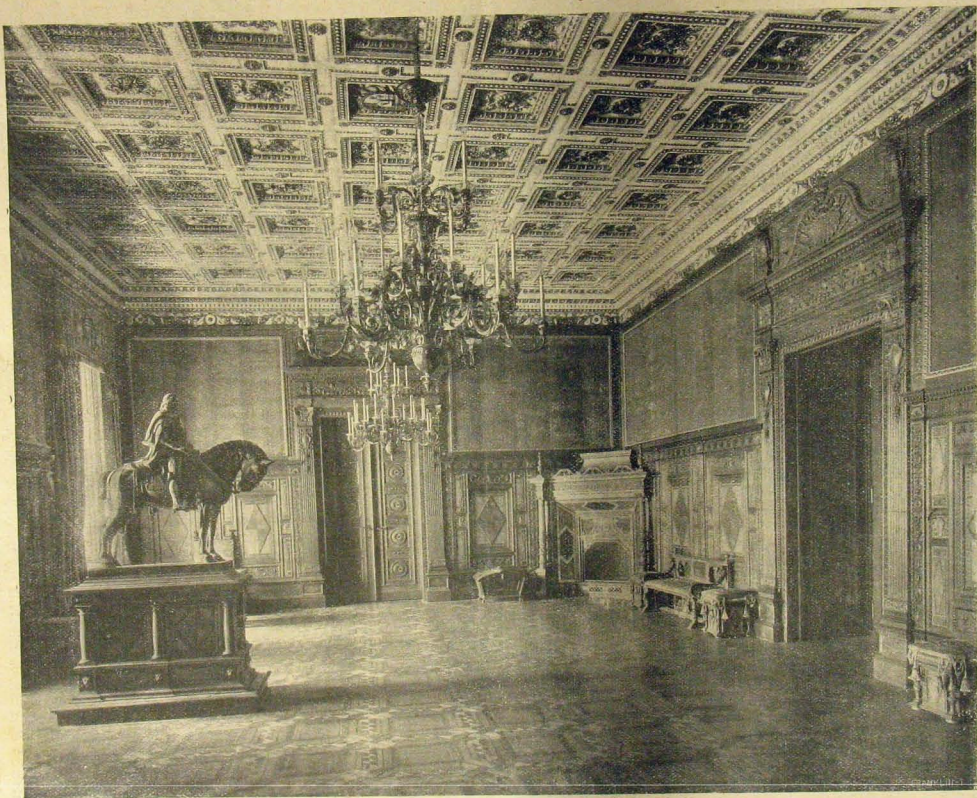
A kőszén feltalálója. 1197-ben, a mikor a fa és más tüzelőszert a mostani Belgiumban igen drága volt, egy Hullioz nevű lüttihi kovácsnak az a gondolata támadt, hogy az általa talált fekete földet fűtésre használja. Az ő neve után hívják a kőszént francziául houille-nek. Belgiumban ezután nagy mértékben ütték a kőszénbányászatot, míg másutt csak később folytatták.

A város kutyája. Valparaíso lakossága bizonyos büszkeséggel mutogatja az idegennek egyik különlegességét: a város kutyáját. Quatre Remosnak nevezik ezt az állatot, a melynek okosságáról csodáldolgokat mesélnek, csak akadón, a ki mindezt elhiszi. Tény azonban, hogy Quatre Remos nem közönséges kutya. Pompásan

kifejlődött, büszke tartású állat, a melynek legnagyobb szenvedélye a tisztolás körüli segédkezés. Ha valahol tüzet jelentenek és a vészharang megkondul, a derék kutya nyilsebesen vágat a városi fecskendőállomás elé, követi a tüztőlőcsapatot és a tűz színhelyén a legnagyobb fűstben is behatol az égő házba, meggyőződést szerzendő az iránt, vajjon nem maradt-e élő lény a veszedelem tanyáján. Ha nem, akkor egyes tárgyakat hoz ki szájában és addig kerül, fordul a házba, míg csak a behatolás lehetséges. A tűz színhelyén összeverődő tömeg rendszeren viharos tapsokkal kíséri a bator mentő tevékenységét és szinte úgy látszik, mintha az elismerésnek ez a jele fokozottabb buzgóságra serkentené ezt az állatot. Egyébként koldulni is szeret. Az emberek ismerik már ezt a szokását és egy-egy pénzdarabot helyezni szokásba. Ezzel a pénzdarabbal a mézárshoz, vagy a pékhez siet és annak rendje, módja szerint megfizet az elfogyasztott táplálékért. Ha olyankor kap pénzt, a mikor nem éhes, egyszerűen elássza azt és csak később, mikor «vásárlási hajlama» támadnak, nyul a kincseiből. És csak rézpénzt fogad el, az ezüstpénz értékével nincs tisztában, azt egyszerűen elveti. A kutyának egyébként az egész vidéken nagy híre van és angol hajósok többször el akarták lopni, de a város közönsége ügyel rá, hogy kedvezencének semmi baja ne essék.

Emberevő fa. Egy angol tiszt érdekes cikket közöl egy londoni folyóiratban. Uti tapasztalatairól számolván be, megemlíti, hogy Madagaszkarban egy sajtáságos alaku fát talált, a melyet a beuszultok bályványként tisztelnek. A fának olyan az alakja, akár egy óriási ananászé. A növény nyolce nagyon hosszú és vastag levelből áll, a melyek egy ürege törzsből nőnek ki. Ez a fatörzs felső végében kiszélesedik és ivópohárhoz feltűnően hasonlít. A törzsnek alsó végén hat fémhárszint ág emelkedik égnek, a melyeknek széle nagyon éles és mintegy védőpajzsoként veszik körül az egész növényt. Ha a beuszultok ilyen növény mellett elvonulnak, ábitattal leborulnak előtte és imádkoznak hozzá. Minthogy pedig az istenséget tisztelik benne, áldozatot is hoznak neki. Evégből folytonos ütlegetések közepette arra kényszerítenek egy leányt, hogy a fatörzs tetejére mászszék föl és ott a növényből kiszivárgó édeskés, ragadós és kábítóan ható italból igyék. Alig megszűnt a szegény leány ebből a folyadékból, dühöngeni kezd és a fatörzsbe kapaszkodva, örülten gyors mozgásokat végez a fán, a mely — úgy látszik — a mozgások hatása alatt életre kel. Az ágak és levelek mozogni kezdenek és kigyígyó módjára körülölelik a szerencsétlen leányt. Az éles szélű levelek belehatolnak az áldozat testébe és valóságos barázdákat vájnak belé. A jajveszékkel leány vére pedig összevegyül a növényi folyadékkal és a fát körülálló tömeg serlegekből issza ezt az utálatos italt. Majd örült tánczra perdülnek és éktelen lármával imádkoznak az emberevő fához, a melyik valósággal kivégzi az áldozatul felajánlott leányt.

A hosszú élet titka. MecsNIKOV tanár, a párisi Pasteur-intézet igazgatója, érdekes nyilatkozatot tett egy hírlapiról előtt a hosszú élet titkáról. Eszerint legelső sorban is a táplálkozásra kell nagy súlyt helyezni. A legjobb és legegészségesebb ital, MecsNIKOV véleménye szerint, a — forrált víz és azt állítja, hogy ha az ember hozzá szokik, jobban áll, mint akár a bor, vagy a sör. Tejet is csak forrált állapotban igyék az ember. Különös gondot kell fordítani a gyümölcs és főzelék élvezésénél és tekintetben legajánlatosabbnak tartja, ha csak főtt gyümölcsöt és főzeléket fogyasztunk. A legegészségesebb

Hunyady-terem a budai királyi várpalotában.

gyümölcsök az orvostanár állítása szerint a szamócza és a cseresnye. A szárnyasok husának semmiféle tápláló értéke nincs, az osztrigába tifuszbacillusok vannak, a marha- és borjúhúsban óriási mennyiségű mikroba található. A halbús egészségtelen voltáról mindenki meg van győződve. Egyedül a ló- és az ürühús egészséges és a főtt tojas is nagyon tápláló.

A nevetés. A nevetés hangjeleit egy angol bölcsész e képen ismerteti: A nyiltszívű ember, ha nevet, túlnyomólag az «a» betűt hangoztatja, a flegmatikus az «e» betűt az «i»-vel kapcsolja egybe, a bőkezű az «a» betűt az «o»-val egyesíti, a fősvény és kárörvendő: az «e» és «u» betűt vegyíti nevetésébe; azok, kik közül az egyik az «a» és «ó» betűt, a másik az «e» és «i» betűt hangoztatja: rokonszenveznek egymással és ha két különböző nemhez tartoznak: jó házaselekt lehetnek. A kövér emberek többet és jobbjízűen nevetnek mint a soványak; a ki sohasem nevet, azt jó kerülni, a magában való nevetés: a rosszakarát jele.

A sör történetéből. A sör élvezete az egyiptomi papirusok adatai szerint már több ezer esztendő; egyébiránt az egyiptomiak által élvezett szeszes italt csak annyiban nevezhetjük sörnek, amennyiben az is gabonafélékből és kölesből készült, de komló nélkül és nagyon kezdetleges módon. Ilyet élveztek a régi rómaiak dodra elnevezés alatt, és a régi germánok Priscus Rhetor tudósítása szerint, ilyet fogyasztottak Attila udvarában is a lakomán, melyet szabadjának és camunak neveztek, sőt Oláh Miklós tudósítása szerint az öt belgrádi útjában kísérelő kunok útközben kölesből valami sörserű italt főztek maguknak, s végül II. Lajos királyunk hagyatékában egyebek között számos sörshordó maradt vissza, jeléül, hogy a sörfőzést nem későn tanultuk el a németektől, de annak ismeretét jóformán Ázsiából hozták elénk, s azt a mostani hazában állandóan gyakorolták is.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

A szerszámok vasrészeinek rozsdásodása ellen egy görilitzi gyáros a következő módon készített kenőcsöt ajánlja. 1 kilogramm szalonnából kiolvasztott zsírt 30 gramm kámförrel és kevés grafitáljól összekeverölünk. Az ezzel a kenőccsel bedörzsölt vasrészek acélezésüek lesznek és a rozda hosszu ideig nem fogja azokat.

A vöröshagyma mint gyógyszer. Tyukszem és szemölcs ellen jó sikerrel alkalmazható a közönséges vöröshagyma a következő módon: 4—5 óráig ezetben áztatunk egy hagymát, aztán a közepén kétfelé vágjuk s egyes rétegeit lefejtjük. Egy ilyen réteget jól erősen a tyukszemre vagy borkeményedésre kötünk, a mit háromszor ismétlünk naponta. Nehány nap múlva megpuhul s kisebb-nagyobb mértékben le is válik a tyukszem, úgy, hogy aztán késsel könnyen és fájdalom nélkül eltávolítható lesz. A szemölcsök is eltűnnek idővel, ha naponta többször kétfelé vágott hagymát kötünk rájuk, valamint éjszakára is fölktűnk egy szeletet. A szunyog s egyéb rovarok csípése ellen is hasznos a hagyma, és ha a megcsipett helyet egy hagymával bedörzsöljük, a fájdalom mindjárt megszűnik s a csípés helye sem dagad meg. Keleten pedig a hajhullás ellen használják

a hagymát már nagyon régi idő óta, olyanformán, hogy azon helyeket, a hol a haj ritkulni kezd, kétfelé vágott hagymával naponként kétszer-háromszor jól bedörzsöljük. A makacs orrvérzések ellátására is sokszor kitűnő szer a vöröshagyma s néha már pusztán megszagolása elegendő, hogy az orrvérzést ellálessa, ha azonban az sikerre nem vezetne, úgy meg kell zuzni vagy reszelni a hagymát, levét kifacsarni s ezt a levét ecetzel keverve az orra fölszívni, mire a vérzés meg fog szűnni.

Lópokróczkok tisztogatása. Igen jó és olcsó pokrócztisztítószert a közönséges szalmiákszesz, melyből bizonyos mennyiséget egy kádba öntünk a kádra a pokróczot ráterítjük, s ez után a pokrócz alatt a kádba forró vizet öntünk. A felszálló gőzök a gyapjurostokat átjárva a piszkot teljesen feloldják. A pokróczokat aztán jól összegyömöszöljük és pálczával erősen kiporoljuk. A porlás után meleg vízben kiöblítjük és szárítás végett kiakasztjuk szellős helyre.

Lószerszámfesték készítése és használata. A lószerszámokat minden használat után angol nyereg-zsappannal jól meg kell mosni szivacs segítségével, aztán özbőrrrel szárazra törölni, mire kenőkefével befestjük. — A festéket következőleg lehet előállítani: Vegyünk 30 gramm disznózsírt, 30 gramm méhviaszt, 240 gramm elefántesont feketét, 240 gramm ezukrot, 120 gramm lenmagot és 60—90 gramm vizet. Vagy 240 gramm méhviaszt, 120 gramm elefántesont fekete, 60 gramm porosz kékfesték, 60 gramm terpentint, spiritust és 30 gramm kópállak. Előbb megolvasszuk a viaszt és aztán hozzákeverjük a többi anyagokat. A meghülés után hengerekké gyurjuk és a mikor szükséges, felhasználjuk. Jó fekete festék még a kalaposoknak a fekete is, valamint a következő vegyület: 15 gramm kékfesték-kivonat, 6 gramm káli bichromát, mindkettőt együtt porrátorjuk és 1-7 liter forró esővízben feloldjuk. Az elegyet jól összekeverjük, míg a por teljesen feloldódott; kihülés után palackokba töltjük, a melyben hosszu ideig eláll. Ezeket a festékeket kefével rákenjük a szerszáma és aztán beolajozzuk a szerszámot. Az olajt egy éjszakán át hagyjuk a bőrön és akkor aztán dörögöljük az egészet egy bőrdarabbal s akkor igen szép fényes lesz a szerszám.

A svábbogarak vagy muszkák kiirtására egyik legcélszerűbb eljárás az, ha valódi swineferti zöld festékkel hüvelyknyi szélesen körülbentjük a fal tövét. A negyedik napon felseperjük s újra behintjük, mire a férgek végkép eltűnnek.

Szerkesztői üzenetek.

A szolgálatl kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Tóth czts őrmester. Az özevgyi nyugdíj beszüntetettik, ha az özvegy újból férjhez megy. Az újra férjhez ment özvegynek azonban férjhezmenetelen napjától számított egy évi határidő alatt jogában áll nyugdíját megváltani, vagy azt újabb özvegyisége esetére fentartani. A megváltási összeg a megváltandó

nyugdíjnak legfeljebb két évi összegben állapítható meg, de a közhatalosi orvos által igazolandó, hogy az özvegy egészségi állapotához képest, legalább még két évig élhet. Ha az újra férjhez ment özvegy a nyugdíját meg nem váltotta és második férje után is özvegységre jut, nyugdíját, ha a törvényes feltételek még mindig megvannak, második férje halála napjától kapja.

Temesi csendőr. Szolgálati ügyet érint; forduljon kérdésével szakaszparnacsoknökségához.

Kiváncsi csendőr. Nyugdíjra csak a teljesen betöltött tíz évi szolgálat után van igénye. Ha a tizedik év betöltése előtt lesz felülviszálva, csupán végkielégítést kap, kivéve, ha szolgálatban szerzett sérülés folytán lett szolgálatképtelenné.

B. J. csendőr. Kérdését nem értjük. A választ akar, írja meg érthetően, hogy mit akar.

B. K. járásőrmester. Balás György cs. és kir. vezérőrnagy.
Juhász csendőr. Kérjen felvilágosítást előjáró parancsnoktól.

Kilépő öreg zsoldár. 1—2. Kérdezze meg alkalomlag a szakaszparnacsoktól. 3. Az új karabélyokat már gyártják, hogy mikor lesznek vele készen, nem tudjuk. A szíjazat barna lesz. 4. Ezt is előjáró parancsnoktól kérdezze meg.

Erdeklődő őrs. Szolgálati ügyben nem adunk felvilágosítást.

IK. 268 koronát.

S. L. járásőrmester neje. 1. Régen tervbe van véve; de hogy mikor lesz megvalósítva, azt még most senki sem mondhatja meg. 2. Forduljon ez ügyben a szakaszparnacsokhoz, bizonyára méltányolni fogja.

KÉPTALÁNY.

Megfejtési határidő: 1907 február 2.

A megfejtők között egy értékes könyv lesz kisorsolva.

★

Lapunk 2. számában közölt betűrejtvény helyes megfejtése:

„Minden háznak van keresztje.”

Helyesen megfejtették: Ocskó Mihály csendőr; Dorog; magyarbódi őrs; krasznahorkai csendőr; Antal József csendőr; Pettnik; kornai csendőr őrs; Gergely J. őrmester és neje, Kálós A. cz. őrs. Ds; gyimesi őrs; Panajott Emmy; Kajsza őrmester Nagysurány, kisteleki őrs; sümegi őrs; Sári Vince csendőr Csákvár; Groelli Gyula pr. csendőr cz. őrsvezető, Godóllás; Attyánszky M. Dubovác; Ambrus I. csendőr Plingova; B. O., Sz. J. Agradina, Bíró Ferenc őrsvezető Dubrova; Debrezeni őrm. Ratkó; székési őrs; Fekete J. őrs. Bárányos; Szabó István IV. csendőr, Győr; Kovács őrsvezetőné Riskulicza; Tóth őrsvezetőné Hajdusóvát.

★

A kisorsolt jutalmat a sümegi csendőrőrsnek elküldtük.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1907. évi jan. hó 7-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával:

Fellmer Henrik, VI., és

Major János, IV. sz. csendőrkerületbeli törzsőrmestereknek, hosszú és kötelességű szolgálataikért a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Kineveztetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 1907. jan. 8-án kelt 119.271/16.1906. sz. rendeletével, 1907. évi január 1-ével Scheip Károly őrmester a II. sz. csendőrkerület állományában, csendőr járásőrmesterre.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. honvédelmi miniszter úr részéről, Németh Dávid és Augusz Sándor VI., valamint

Bars Kálmán III. sz. csendőrkerület állományába tartozó járásőrmesterek, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített buzgó és eredményes szolgálataikért.

Juhász András járásőrmester és

Rosenthal Ignác őrmester mindkettő az V. számú csendőrkerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át teljesített buzgó és eredményes szolgálataiért.

Táborosky István, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli járásőrmester, a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb időn át kifejtett kötelességű és eredményes működésért.

Áthelyeztetett:

a m. kir. honvédelmi miniszter úrnak 1907. jan. 8-án 119.250/16. 1906. sz. rendeletével Juga András, I. sz. csendőrkerületbeli járásőrmester, nagylondai járásparancsnok, hason minőségben, Köhalomra.

Házasságra léptek:

az I. sz. csendőrkerületnél:

Szakács József őrsvezető, Benke Idával 1906 nov. 12-én Csikszentmártonban;

Pálmái Antal cz. őrmester Schuller Jozefinnel, 1907 január 7-én Keresden;

a II. sz. csendőrkerületnél:

Kiss József őrmester, Kiss Máriaival, 1906 deczember 26-án Románghadnán.

PÁLYÁZATOK.

Egy irtóki állás a szászabányai kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 kor. Magyar nyelv szóban és írásban, német és lehetőleg román nyelv bírása. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a fehértemplomi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a biharujfalusi kir. járásbírósnál. Fizetés 500 korona. Szabályszerű lakpénz. Természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagy-váradi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy irtóki állás a hatvani kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. 3-6 hónapi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények az egri kir. törvényszék elnökéhez 1908. évi február hó 2-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a kisújszállási kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona, vagy természeti lakás. Ruhailtmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szolnoki kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 5-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a sátoraljaújhegyi kir. törvényszékénél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Töt nyelv bírása. Kérvények a sátoraljaújhegyi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 20-ig.

A muraszombati közigazgatási fogházőri állás. Fizetés 600 korona. Természeti lakás és ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Vas megye alispánjához 1907. évi január hó 30-ig.

Egy vámolói állás a budapesti állami hidaknál. Fizetés pótlékkal 1000 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Ruhailtmény 140 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Kérvények a budapesti m. kir. állami hidak igazgatóságához 1907. évi február hó 14-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékénél. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona, esetleg természeti lakás. Ruhailtmény 100 korona, illetve természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 9-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a beregszászi kir. ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 180 kor. Ruhailtmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a beregszászi kir. ügyészhez 1907. évi február hó 2-ig.

Egy irtóki állás a técsői kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar

nyelv szóban és írásban. Ruthén nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Kérvények a máramosszigeti kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 12-ig.

Egy irtóki állás a gálszécsi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona, esetleg természeti lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a sátoraljaújhegyi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 9-ig.

Egy szolgai állás a kolozsvári tudományegyetem belgyógyászati klinikáján. Fizetés pótlékkal 600 kor. Lakpénz pótlékkal 200 korona. Ruhailtmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a kolozsvári tudományegyetem rektori hivatalához 1907. évi február hó 10-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a hajdunánási kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a debreczeni kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 10-ig.

Egy szolgai állás az aradi m. kir. adóhivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 200 kor. Ruhailtmény 60 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az aradi kir. pénzügyigazgatóságához 1907. évi február hó 14-ig.

Egy fogházőrmesteri állás a pestvidéki kir. ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 900 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a pestvidéki kir. ügyészséghez Budapest IV., Semmelweis-utca 6. sz.

Egy hivatalsszolgai állás a nyíregyházi m. kir. pénzügyigazgatóságnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 180 korona. Ruhailtmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyíregyházi m. kir. pénzügyigazgatóságához 1907. évi február hó 4-ig.

Egy hivatalsszolgai állás a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnál. Fizetés 800 korona. Lakpénz 300 korona. Szabályszerű ruhailtmény. Magyar nyelv szóban és írásban, valamint a számtan elemeiben való jártasság. Kérvények a magyar folyam- és tengerhajózási r.-t. titkárságánál. Budapest, V., Mária Valéria u. 14. sz. 1907. évi február hó 1-ig.

Három hivatalsszolgai állás a m. kir. államvasutak igazgatóságánál Budapesten. Fizetés 700 korona. Lakpénz 300 korona. Természeti ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. A katonaságtól közvetlenül, a szolgálat folytonosságának megszakítása nélkül a vasuti szolgálatba átlépő katonai altiszteknél véglegesítésük alkalmával, a katonai szolgálatban töltött idő az alapszabályszerű utánfizetés havi részletekben leendő befizetése mellett, nyugdíjigazósító idejébe beszámíttatik. Kérvények a m. kir. államvasutak igazgatóságához 1907. évi január hó 31-ig.